

ชื่อผลงานวิจัย (ไทย)

การพัฒนาความตระหนักรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมของนิสิตศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ชื่อผลงานวิจัย (อังกฤษ)

Student Ethic Realization Development: Case Study of Faculty of Education, Kasetsart University

ชื่อนักวิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรัชย์ จิวเจริญสกุล

ปีที่ผลงานวิจัยเสร็จ

พ.ศ. 2549

ประเภทของงานวิจัย

อื่นๆ

คำสำคัญ

คุณธรรมจริยธรรม

ความเป็นมา/หลักการและเหตุผล

สังคมไทยในปัจจุบันเต็มไปด้วยการแข่งขันและยึดติดวัตถุสิ่งของด้วยความหลง จนทำให้สังคมเต็มไปด้วยปัญหามากมาย ส่งผลทำให้เยาวชนปัจจุบันเกิดความสับสนและเกิดผลเสียตามมา ดังที่ปรากฏจากเสียงสะท้อนของรายการหลุมดำทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 ทำให้เห็นว่าบ้านเมืองไทยเรากำลังประสบกับปัญหาครอบครัวแตกแยก หญิงสาวยอมลดศักดิ์ศรีเพื่อแลกกับโทรศัพท์มือถือหรือกระเป๋าราคาแพง และรวมถึงพฤติกรรมการเล่นการพนันของเยาวชน ที่มีสาเหตุสำคัญเกิดจากเยาวชนขาดที่พึ่งทางใจและขาดหลักในการดำเนินชีวิต สอดคล้องกับข้อมูลวิจัยการเฝ้าระวังสถานการณ์เด็กไทย (Child Watch) ของ อมรวิรัช นาคทรพร สถาบันรามจิตติ ได้สรุปภาพรวมของสังคมไทยที่เกี่ยวกับเยาวชน 2 มิติ คือ ทางบวก พบว่าเยาวชนไทยมีสุขภาพดีและการศึกษาสูงขึ้นโดยเฉพาะในต่างจังหวัด แต่ในทางลบ ยืนยันสถานการณ์ของเยาวชนไทยน่าเป็นห่วงอย่างยิ่งหลายด้าน เช่น สภาพครอบครัวอ่อนแอ เด็กเที่ยวกลางคืน ดื่มสุรา สูบบุหรี่ และมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การตั้งครรภ์นอกสมรส การใช้ความรุนแรง การถูกทำร้าย และอุบัติเหตุ ที่มีสถิติสูงขึ้นอย่างน่าตกใจ ทั้งนี้ จรรยาพร ธรณินทร์ (2548) ได้กล่าวถึง รายงานพิเศษ “ข้อเสนอเชิงนโยบายการแก้ปัญหาเยาวชนไทย: นำศีลธรรมกลับคืนสู่สถานศึกษา” ที่ส่วนการศึกษาวิจัยของเขตตรวจราชการที่ 4 ในภาคกลางของกระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) ที่ได้ติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการ “ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน” จำนวน 4,000 รูปในปีพ.ศ.2548 พบว่า นักเรียนสนใจน้อยส่วนใหญ่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา การเรียนการสอนเน้นพิธีกรรม ทำให้เด็กไม่สามารถเข้าถึงแก่นธรรมที่แท้จริง ครูพระมีเทคนิคการสอนน้อย ไม่เข้าถึงจิตวิทยาการสอน จำเป็นต้องปรับการเรียน เปลี่ยนการสอน ถวายความรู้แก่ครูพระ เพื่อให้เด็กเข้าถึงเทคนิคและฝึกปฏิบัติธรรมอย่างเร่งด่วน ปัญหาที่เกิดขึ้นสะท้อนให้เห็นความสำคัญของนิสิตนักศึกษาที่เรียนคณะศึกษาศาสตร์ ที่

อาจจะต้องไปประกอบวิชาชีพครู ยิ่งจำเป็นต้องเป็นผู้ที่ได้เรียนรู้และสั่งสมคุณธรรมที่จะไปเป็นต้นแบบการเรียนรู้ (Role model) ต่อไป ดังนั้น การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาความตระหนักรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมของนิสิตศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์” จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะเตรียมความพร้อมนิสิตศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อการเป็นครูที่ดีในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. จัดทำกิจกรรมโครงการ “ธรรมะนำรู้สำหรับครูวัยใส” ให้นิสิตคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้มีโอกาสเข้าร่วมโครงการฝึกวินัย ฝึกความรับผิดชอบ การปฏิบัติสมาธิและกระตุ้นให้เกิดความตระหนักถึงคุณค่าของคุณธรรมจริยธรรม ชีวิตผ่านหลักธรรมและแนวการสอนทางพระพุทธศาสนา
2. ส่งเสริมให้นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ทำกิจกรรมร่วมกัน และให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะเน้นการส่งเสริมรุ่นพี่ให้สามารถทำกิจกรรมให้กับรุ่นน้องได้

ขอบเขตของการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงทดลองและการสำรวจ โดยการจัดกิจกรรมโครงการ “ธรรมะนำรู้สำหรับครูวัยใส” ให้นิสิตเข้าร่วม สังเกตความสนใจ และสอบถามนิสิตด้วยเครื่องมือที่สร้างขึ้น

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา เป็นนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่เข้าร่วมโครงการธรรมะนำรู้สำหรับครูวัยใส 3 ปี คือ ปีการศึกษา 2547 ปีการศึกษา 2548 และปีการศึกษา 2549

วิธีการวิจัย

ผู้วิจัยเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการธรรมะนำรู้สำหรับครูวัยใส และเป็นวิทยากรเองในบางหัวข้อจึงเก็บข้อมูลคาบแรกเกี่ยวกับการสำรวจตนเอง และความคาดหวังที่เข้ามาเรียนคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จากนั้น นิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมโครงการจะเข้าสู่กิจกรรมการวาดรูปตามจินตนาการ การฝึกการกราบ การสวดมนต์ การนั่งสมาธิ การกินแบบมีสติ การเข้าร่วมกิจกรรมตรงเวลา และการฟังธรรม ผู้วิจัยบันทึกข้อมูลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และแบบไม่มีส่วนร่วม ติดตามสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non-structured interview) และสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับนิสิตรุ่นพี่ที่เป็นกรรมการดำเนินงานเกี่ยวกับการทำโครงการในแต่ละครั้ง การดำเนินโครงการมีผู้เข้าร่วม 3 ครั้ง คือ ปีการศึกษา 2547 มีผู้เข้าร่วมโครงการจำนวน 64 คน ปีการศึกษา 2548 มีผู้เข้าร่วมโครงการจำนวน 8 คน และปีการศึกษา 2549 มีนิสิตชั้นปีที่ 1 เข้าร่วมโครงการจำนวน 150 คน

ผลการวิจัย

ผลการดำเนินการจัดทำกิจกรรมธรรมะนำรู้สำหรับครูวัยใส ปีการศึกษา 2549 นิสิตคิดว่าสามารถนำหลักธรรมที่ได้เรียนรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ในระดับมากถึงมากที่สุดร้อยละ 85.6 ความเหมาะสมของโครงการในภาพรวมในระดับมากถึงมากที่สุดร้อยละ 81.3 นิสิตได้รับข้อคิดที่ดีจากการปฏิบัติตลอดทั้งโครงการในระดับมากถึงมากที่สุดร้อยละ 80.6 นิสิตตระหนักถึงคุณค่าของการฟังธรรมในระดับมากถึงมากที่สุดร้อยละ 79.8 ความเหมาะสมของโครงการที่จะจัดในครั้งต่อไปในระดับมากถึงมากที่สุดร้อยละ 79.2 ความเหมาะสมของสถานที่จัดโครงการในระดับมากถึงมากที่สุดร้อยละ 63.3 และความเหมาะสมของรูปแบบของโครงการในระดับมากถึงมากที่สุดร้อยละ 66.2 และ จากผลดำเนินการจัดกิจกรรมธรรมะนำรู้สำหรับครูวัยใส

📄 อภิปรายผล

1. ต้นทุนทางด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนิสิตศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่มีค่าเกินกว่าร้อยละ 90 พบว่า นิสิตกล่าวคำขอบคุณเมื่อได้รับความช่วยเหลือ นิสิตต้องการทดแทนผู้มีพระคุณ ภูมิใจในเครื่องแบบนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กล่าวคำขอโทษเมื่อผิดพลาด เป็นคนมีน้ำใจสงสารผู้อื่นเมื่อเขาทุกข์ อยากเป็นคนเก่ง ชอบให้ความช่วยเหลือผู้อื่น ไว้วางใจอาจารย์ที่ปรึกษาหากมีปัญหา และเชื่อสัตย์ในการสอบ อาจจะเป็นเพราะว่านิสิตกลุ่มนี้มีความตั้งใจสอบเข้ามาเรียนวิชาชีพที่จะไปเป็นครู และอาจจะมีคามสำนึกต่อวิชาชีพที่ดี
2. ข้อมูลบางประเด็นค้ำกันบ้าง เช่น นิสิตอยากเป็นคนเก่งในระดับมากกว่าร้อยละ 91.3 ชอบเรียนวิชาที่มีการปฏิบัติ ในระดับมากกว่าร้อยละ 76.0 ชอบทำกิจกรรมที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ในระดับมากกว่าร้อยละ 70.0 แต่นิสิตกลับชอบอาจารย์สั่งงานมากเพื่อให้เกิดการเรียนรู้เพียง 48.6 อาจจะเป็นเพราะว่าอาจารย์ต้องจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ของเยาวชนที่มีรูปแบบหลากหลายกว่าการสั่งงาน
3. ประเด็นของเยาวชนไทยมากกว่าครึ่งเป็นคนติดเพื่อน และชอบทำงานเดี่ยว ยังเป็นคุณลักษณะคนไทยที่อาจจะต้องหาทางปรับเพื่อการสร้างระบบการทำงานเป็นทีมที่แข็งแกร่งต่อไป
4. ประเด็นของเยาวชนไทยเพียงประมาณครึ่งเดียวที่ต้องการเป็นผู้นำ ชอบตอบคำถามที่อาจารย์ถาม และชอบแสดงความคิดเห็น อาจจะเป็นเพราะว่าเยาวชนไม่กล้าแสดงออก จึงมีความสำคัญที่อาจารย์ผู้สอนต้องปรับกระบวนการสอนให้สามารถพัฒนาการคิดและการแสดงออกเชิงความรู้และความคิดให้มากเพื่อลดการเก็บไว้หรือเก็บกดที่มีอยู่ในเยาวชน

📄 ข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์

การตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาความตระหนักด้านคุณธรรม สู่การนำไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในเยาวชนไทย เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับความเป็นชาติที่ดำรงวัฒนธรรมไว้ให้คงอยู่ ซึ่งกิจกรรมโครงการเพื่อการส่งเสริมวินัย ความรับผิดชอบ และการตระหนักถึงคุณธรรมและจริยธรรมในเยาวชน เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องทำอย่างต่อเนื่อง และควรเป็นกิจกรรมที่สามารถดึงดูดความสนใจ และสามารถทำให้เยาวชนยอมรับการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างเต็มใจที่จะเรียนรู้ ทั้งนี้ กิจกรรมอาจจะจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนไปตามยุคและการเปลี่ยนแปลงของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไม่หยุดนิ่ง

📄 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาวิจัยที่จะสร้างวินัย นิสัยที่ดี ความรับผิดชอบและความสำนึกตระหนักต่อคุณธรรม จริยธรรมของเยาวชน จะเป็นสิ่งจรรโลงวัฒนธรรมที่ละเอียดอ่อนของชาติไทย ทั้งนี้ การศึกษาแบบย้อนรอยโดยศึกษาพฤติกรรมของผู้ใหญ่ที่พึงประสงค์ เพื่อให้ทราบตัวชี้วัดและกระบวนการพัฒนาระบบวิถีคิดและวิถีการปฏิบัติสั่งสมที่จะเป็นผู้นิยมคุณธรรมและจริยธรรม โดยการไม่โกงกิน การมีชีวิตอยู่ที่ดีที่สังคมครอบครัว สังคมชุมชนยอมรับ และเจ้าของชีวิตมีความสุขในการดำเนินชีวิตในทุกมิติ
2. ควรศึกษาวิจัยติดตามผลพฤติกรรมของนิสิตกลุ่มที่ได้เข้าร่วมโครงการในปีการศึกษา 2549 ที่เป็นปี 1 ในหลักสูตร 5 ปี เพื่อหาข้อยืนยันว่า การกำหนดหลักสูตร 5 ปีของการเรียนศึกษาศาสตร์ / ครุศาสตร์ ที่เยาวชนเป็นผู้เลือกเรียน อาจจะได้เยาวชนที่มีจิตสำนึกทางด้านคุณธรรมและจริยธรรมสูงตามกรอบของวิชาชีพครู